

‘Ο «Θίασος τοῦ 59», πού στεγάσθηκε φέτος στὸ Θέατρο «Διονύσια» τῆς Καλλιθέας, ἐκλείσει τὸν κύκλο τῶν παραστάσεων του μὲ τρία μονόπρακτα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὰ δύο εἶχαν ἐνδιαφέρον. Τὸ πρῶτο, ἓνα μέρος ἀπὸ τὸ ἔργο τοῦ Μπρέχτ τὸ «Γ’ Ράιχ», πού ἀπαρτίζεται ἀπὸ ἀνεξάρτητες σκηνές οἱ ὁποῖες ὁμως συνδέονται, γιατί δείχνουν ὅλες ἀπόψεις τοῦ τυραννικοῦ χιτλερικοῦ καθεστῶτος, τὸ εἶχαμε δεῖ καὶ τὸ χειμῶνα στὸν Πειραιά, σὲ μιὰ παράσταση ὁργανωμένη γιὰ νὰ τιμηθεῖ ὁ Μπρέχτ μὲ τὴν παρουσίαση ἀρκετῶν ἀποσπασμάτων ἀπὸ τὸ ἔργο του, καὶ ἀργότερα καὶ στὸ «Θέατρο Τέχνης». Εἶναι μιὰ σκηνὴ πολὺ παραστατικὴ καὶ συγκλονιστικὴ, ὅπου φανερώνεται ὅτι ὁ Μπρέχτ ἐπιτυγχάνει τὸ περισσότερο ἅμα κινεῖται μέσα σὲ στενὰ πλαίσια, τὰ ὁποῖα τὸν υποχρεώνουν νὰ περιορίσει τὴν τάση του πρὸς τὴ φλυαρία καὶ τὴς ἐπαναλήψεις, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ τὸ σοβαρὸ του μειονέκτημα. Τὸ δεῦτερο μονόπρακτο, «Πῶς φυλάγονται τὰ μυστικά», ἦταν μιὰ πολὺ λεπτὴ, πολὺ ἐξυπνὴ κι ἀρωματισμένη μὲ ποίηση κωμωδία τοῦ Κασόνα, τοῦ συγγραφέα τῆς «Κυρᾶς τῆς Αὐγῆς», ὅπου σατιρίζεται τὸ ἐλάττωμα τὸ ὁποῖο, κάπως συμβατικά, ἀποδίδεται γενικὰ στὶς γυναῖκες: τῆς ἀδυναμίας νὰ εἶναι ἐχέμυθες. Τὸ τρίτο μονόπρακτο, «Τὸ πιάνο» τοῦ κ. Ρῶτα, ὅστε-ροῦσε αἰσθητὰ ἀπὸ τὰ δύο ἄλλα. Σ’ αὐτὸ ὁ κ. Ρῶτας θέλησε—ἄγνωστο γιατί—νὰ πλαisiώσει μιὰ καθαρὰ ρεαλιστικὴ σκηνή, ἡ ὁποία ἦταν καὶ παρατραβηγμένη σὲ μᾶκρος, μὲ φανταστικὰ στοιχεῖα. Ἐνας Πρόλογος κι ἓνας Ἐπίλογος ντυμένοι σὰν

Ἑρμῆς προανάγγελλε καὶ συμπλήρωνε μιὰν εἰκόνα τοῦ κατοχικοῦ δράματος τῆς πείνας. Τὰ δύο στοιχεῖα δὲν ἦταν καθόλου συγχωνευμένα· ἦταν μόνο τοποθετημένα τὸ ἓνα πλάι στὸ ἄλλο, καὶ προξενοῦσαν ἔτσι τὴν ἐντύπωση τῆς παρδαλότητας.

Περισσότερο ὅμως ἀκόμα ἀπ' ὅσα συνέβαιναν στὴ σκηνὴ μὲ ἀπασχολοῦσε τὸ θέαμα στὴν πλατεία. Δὲν εἶχα κατορθώσει νὰ παρευρεθῶ στὴν πρεμιέρα, καὶ τὴ βραδιὰ πού πῆγα στὴν παράσταση ἤμαστε ὅλοι ὅλοι ἐννέα (ἀριθμὸς 9, τοὺς μέτρησα, δὲν ἦταν καὶ δύσκολι...) θεατές. Ἡ καρδιά μου σφιγγότανε, γιατί τὸ ἄδειο θέατρο εἶναι πάντα θλιβερότατο, καὶ προπάντων γιατί συναισθανόμουν τὴν πικρία καὶ τὴν ἀπογοήτευση τῶν νέων, πού μόχθησαν καὶ ξοδεύτηκαν γιὰ νὰ μὴν ἀποσπάσουν τελικὰ τὴν ἐγκριση καὶ τὴ συμπαράσταση.

Οἱ φιλότιμοι νέοι πού σχημάτισαν τὸ «Θιάσο τοῦ 59» ξεκίνησαν μὲ ὀρμή, μὲ ἐνθουσιασμό, μὲ τὴ θέληση νὰ προσφέρουν ποιότητα. Ἀσφαλῶς δὲν ἦταν δίκιο νὰ ἀνταποκριθεῖ ἡ ἀδιαφορία. Οἱ φιλότιμοι ὅμως νέοι ὑπῆρξαν μόνον ἄτυχοι; Θὰ ἤθελα, ἀλλὰ δὲν μπορῶ νὰ τὸ ἰσχυρισθῶ. Ὁ «Θιάσος τοῦ 59» στηρίχθηκε σὲ μιὰ βασικὴ, καὶ πολὺ συνηθισμένη, παρεξήγηση. Φαντάσθηκε ὅτι οἱ καλὲς προθέσεις ἀρκοῦν, ἐνῶ μὲ αὐτές καὶ μόνο δὲ δημιουργεῖται Τέχνη. Ἕνα θέατρο Τέχνης δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι μόνο μιὰ ἔφεση. Οἱ νέοι τοῦ «Θιάσου τοῦ 59» (μὲ μοναδικὴ ἐξαίρεση τὴν Κα Μ. Ρώτα, ἡ ὁποία ξεχώριζε ἀπὸ τὴν ὁμάδα μὲ τὴν αὐτοκυριαρχία της, πού τῆς ἔδινε ἀπάνω στὴ σκηνὴ ὑπόσταση καὶ βάρος) ἦταν πρωτόβγαλτοι ἀπὸ διάφορες Σχολές, καὶ πέρα ἀπὸ τὴ ζέση τους δὲν εἶχαν καμιὰ πείρα ἀλλὰ καὶ καμιὰ ὁμοιογένεια. Οἱ σκηνοθέτες δὲν ἦταν κι αὐτοὶ ἐμπειροὶ καὶ δὲν κατόρθωσαν καθόλου νὰ τοὺς συντονίσουν. Στὴ σκηνὴ κινοῦνταν σὰν ἄτομα, πού δὲ σχημάτιζαν οὔτε κατὰ προσέγγιση ἓνα σύνολο. Τὰ τεχνικὰ μέσα ἦταν κι αὐτὰ πενιχρότατα, ἐντελῶς ἀνεπαρκή. Συνεπακόλουθα, ὅ,τι ἔβλεπε τὸ κοινὸ ἦταν μιὰ προσπάθεια πού ἔμενε σὲ πολὺ μεγάλῃ ἀπόσταση ἀπὸ τὴν ἐπίτευξη, καὶ τὸ κοινό, τὸ ἔχουμε πεῖ ἅπειρες

φορές, ὅ,τι ζητεῖ εἶναι ἐπιτεύξεις. Ἀπὸ τὴν ἀποψή του, δικαιολογημένα δὲν ἐνδιαφέρεται γιὰ τίς προσπάθειες.

Μὰ κι ἂν ἀκόμα ὁ «Θιάσος τοῦ 59» εἶχε προσεγγίσει πολὺ περισσότερο ἀπ' ὅ,τι τὸ κατόρθωσε τὸ στόχο του, καὶ πάλι δὲ θὰ εἶχε ἐπιβληθεῖ, γιατί ἔκανε τὸ δεύτερο καίριο λάθος νὰ πάει νὰ ἐγκατασταθεῖ σὲ προάστιο. Τὰ θέατρα Τέχνης πάντα, καὶ στὶς εὐνοϊκότερες περιπτώσεις, δὲν ἀποτείνονται παρὰ σὲ μιὰ περιορισμένη μερίδα τοῦ κοινοῦ· αὐτὴ δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι ὑπολογίσιμη παρὰ στὰ μεγάλα κέντρα. Βέβαια, ἡ Καλλιθέα ἔχει πολὺ καλὴ συγκοινωνία καὶ πραγματικά δὲν ἀπέχει ἀπὸ τὸ κέντρο τῶν Ἀθηνῶν περισσότερο ἀπὸ τὰ Πατήσια π.χ., ἀλλὰ, εἴτε εἶναι σωστὸ εἴτε ὄχι, θεωρεῖται προάστιο. Γιὰ νὰ προσελκυσθεῖ τὸ ἀθηναϊκὸ κοινὸ στὸ θεατρώ της, θὰ ἔπρεπε οἱ παραστάσεις του νὰ εἶναι ἐντελῶς ἐξαιρετικὲς καὶ ν' ἀποκτήσουν φήμη. Αὐτὸ φυσικά δὲν ἔγινε, δὲν μπορούσε νὰ γίνει. Κοίταξα καὶ ξανακοίταξα τοὺς 9 θεατάς, καὶ ἡ καρδιά μου σφιγγότανε ὁλοένα ὀδυνηρότερα, γιατί ἤθελά μου συλλογιζόμουν καὶ τὰ ἀπειράριθμα θέατρα ποὺ πρόκειται νὰ λειτουργήσουν φέτος τὸ χειμῶνα. Ἀναγκαστικά, ἀρκετοὶ ἀπ' αὐτοὺς τοὺς θιάσους δὲ θὰ ἔχουν σχηματισθεῖ μὲ ἀρκετὰ δυναμικὰ στελέχη καὶ θὰ ἔχουν σημαντικὲς ἐλλείψεις. Δὲν ἐπιθυμῶ νὰ εἶμαι μάντης κακῶν, ἐλπίζω νὰ διαψευσθῶ καὶ νὰ ἀποδειχθεῖ ἄλλη μιὰ φορὰ ἀληθινὸ τὸ ρητὸ γιὰ τοὺς μετὰ Χριστὸν προφήτες, ἀλλὰ δὲν μπορῶ νὰ ἀποκρύψω ὅτι ἡ θέα τῶν ἐννέα (ἀριθμὸς 9) θεατῶν ἐπαύξησε πολὺ τίς ἀνησυχίες ποὺ ἀπὸ καιρὸ διαμορφώνονται καὶ φουντώνουν μέσα μου.